

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a Mgr. Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Sdružení na ochranu ohrožených dětí, z. s.**, se sídlem Na Poříčí 1041/12, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2020, č. j. MPSV-2019/171388-231/1, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2021, č. j. 20 Ad 1/2021 - 32,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2021, č. j. 20 Ad 1/2021 - 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 30. 11. 2020, č. j. MPSV-2019/171388-231/1, k odvolání žalobce změnil rozhodnutí Magistrátu hl. m. Prahy (dále jen „magistrát“) ze dne 4. 7. 2019, č. j. MHMP 1337824/2019, jímž rozhodl o změně výše státního příspěvku pro žalobce jakožto zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) Koala Kbely. Změny, které v rozhodnutí magistrátu provedl, však byly toliko formální v označení výroků rozhodnutí. Po věcné stránce žalovaný nepřisvědčil odvolání žalobce, který namítal nedůvodné zkrácení výše příspěvku o 27 360 Kč za měsíc květen 2019.

[2] Žalobce se obrátil žalobou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud nepřisvědčil žalobnímu bodu týkajícímu se zkrácení příspěvku ve vztahu k pobytu nezl. X. V ZDVOP pobývala jen od pátku do pondělí, zbytek týdne trávila na internátu. Tím byly naplněny zákonné předpoklady § 42g odst. 3 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“), pro zkrácení příspěvku.

[3] V části nároku na příspěvek vztahujícímu se k pobytu nezletilé X posoudil žalobu jako důvodnou. Okresní soud v Mladé Boleslavi nerozhodl o prodloužení předběžného opatření o jejím umístění do ZDVOP opožděně. Účinky předcházejícího předběžného opatření nařízeného usnesením Okresního soudu Praha-východ dne 4. 4. 2019, č. j. Nc 4801/2019 - 13,

skončily dne 4. 5. 2019. Tento den připadl na sobotu. Bylo třeba podpůrně použít § 57 odst. 2, větu druhou, zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Posledním možným dnem pro prodloužení tohoto předběžného opatření proto bylo až pondělí 6. 5. 2019. Toho dne Okresní soud v Mladé Boleslavi usnesením č. j. 26 P 131/2019 - 23 předběžné opatření prodloužil na období od 5. 5. 2019 do 31. 5. 2019. Jeho rozhodnutí bylo proto zákonné. I kdyby ovšem Okresní soud v Mladé Boleslavi rozhodl opožděně, nebylo by takové usnesení nicotné. Ze zákona jasně plyne pravomoc rozhodnout předběžným opatřením o úpravě poměrů nezletilého dítěte na nezbytně nutnou dobu [§ 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. ř. s.“)], i rozhodnout o prodloužení takového opatření (§ 460 odst. 1 z. ř. s.). Vada, které se podle žalovaného soud dopustil, tak mohla představovat pouze nezákonnost. Správní orgány nebyly oprávněny podrobit usnesení soudu vlastnímu přezkumu a rozhodovat se, zda je budou, či nebudou respektovat. V této části byl tedy nárok žalobce na příspěvek zkrácen nezákonně.

II. Obsah kasační stížnosti žalovaného a vyjádření žalobce

[4] Žalovaný napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, jejíž důvod podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navrhl, aby Nejvyšší správní soud (dále také „NSS“) rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[5] Podle městského soudu se na počítání doby platnosti předběžného opatření použije pravidlo přesunutí posledního dne lhůty ze dne pracovního klidu na nejbližší pracovní den. Toto pravidlo se však uplatní pro počítání lhůty, nikoli doby. Možnost soudu rozhodnout o prodloužení trvání předběžného opatření je svázána s dobou jeho trvání – prodloužení je možné jen před skončením původní doby trvání, která je zákonem pevně vymezena bez ohledu na to, zda připadá na pracovní den či víkend nebo svátek. Podpůrné využití obecné úpravy v § 57 o. s. ř. je tím vyloučeno. Současně jde i o pojistku naplnění ústavně zaručených práv dětí a jejich rodičů. Při výplatě příspěvku žalovaný nemůže ignorovat, že uplynutím doby došlo *ex lege* k zániku předběžného opatření, na jehož základě bylo dítě do ZDVOP umístěno. Nemůže alibisticky vyčkávat, až nápravu nezákonného postupu opatrovníckého soudu sjedná odvolací soud, popřípadě Ústavní soud.

[6] Žalobce navrhl kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout. Poukázal na to, že většina kasační stížnosti polemizuje s názorem městského soudu, který byl uveden jen jako alternativní. Každý je povinen respektovat vykonatelné soudní rozhodnutí, třebaže je nezákonné, pokud nebylo zrušeno. Žalovaný nijak neosvětlil, co měl žalobce udělat, aby práva dítěte a rodičů nebyla ohrožena, zda snad měl dítě „vyhodit na ulici“, aby nebylo nezákonně omezeno na osobní svobodě, když příslušný orgán sociálně-právní ochrany nepodal včas návrh na prodloužení předběžného opatření, ačkoli zde nebyla jiná osoba, která by se o dítě postarala. Není zřejmé, proč by měl zřizovatel ZDVOP pykat za chyby jiného státního orgánu, pokud sám o dítě v dobré víře pečoval. Rozhodnutí žalovaného proto bylo nezákonné, nespravedlivé a v rozporu s dobrými mravy.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná.

pokračování

[8] Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. je NSS *vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.* Vázanost důvody kasační stížnosti se tedy neuplatní, pokud bylo řízení před krajským soudem zatíženo některým ze závažných případů porušení procesních předpisů. V takovém případě je Nejvyššímu správnímu soudu zákonem uloženo napadené rozhodnutí krajského soudu zrušit z úřední povinnosti (*ex officio*).

[9] Jeden z takových případů představuje zmatečnost řízení před krajským soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. spočívající v tom, že byl soud nesprávně obsazen.

[10] Před vlastním posouzením věci dospěl NSS z úřední povinnosti k závěru, že řízení před městským soudem proběhlo v nesprávném obsazení soudu, což zapříčinilo jeho zmatečnost.

[11] Městský soud vydal napadený rozsudek specializovaným samosoudcem. K otázce obsazení soudu se v odůvodnění rozsudku nevyjádřil.

[12] Podle § 31 odst. 1 s. ř. s. *[k]rajský soud ve věcech správního soudnictví, nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje ve specializovaných senátech složených z předsedy a dvou soudců.*

[13] Navazující § 31 odst. 2 s. ř. s. vymezuje příslušnost specializovaného samosoudce ve vybraných věcech: *Ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, uchazečů o zaměstnání a jejich podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvizifikaci podle předpisů o zaměstnanosti, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, ve věcech přestupků, za které zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je nejvýše 100 000 Kč, mezinárodní ochrany, neudělení krátkodobého víza, rozhodnutí o správním vyhoštění, rozhodnutí o povinnosti opustit území, rozhodnutí o zajištění cizince, rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění cizince, jakož i jiných rozhodnutí, jejichž důsledkem je omezení osobní svobody cizince, jakož i v dalších věcech, v nichž tak stanoví zvláštní zákon, rozhoduje specializovaný samosoudce.*

[14] Ustálená judikatura NSS vykládá tuto úpravu tak, že rozhodování specializovaným senátem krajského soudu je pravidlem, zatímco rozhodování specializovaným samosoudcem výjimkou z tohoto pravidla. Rozšířený senát v rozsudku ze dne 26. 7. 2016, č. j. 6 As 165/2015 - 38, č. 3450/2016 Sb. NSS, vložil, že toto pravidlo „je opřeno o velkou jednoduchou úvahu, že kolegiální rozhodování v (na krajských soudech tříčlenných) senátech poskytuje účastníkům řízení větší pravděpodobnost uvážlivého, profesionálního, dostatečně bedlivého a ze všech relevantních úhlů věc nablédnušího posouzení jejich věci“, zatímco „[v]ýjimku z pravidla rozhodování specializovanými senáty zákonodárce při rozhodování krajských soudů ve správním soudnictví stanovuje ve věcech, v nichž obecně vzato lze nalézt znak určité typové jednoduchosti (oblast sociální či přestupková), nebo věcech, kde je vedle jejich typové jednoduchosti též silně přítomen prvek zájmu na rychlém a nekomplikovaném rozhodování“ (body 35 a 36 cit. rozsudku).

[15] Aby tedy mohl městský soud ve věci rozhodnout specializovaným samosoudcem, musel by pro takový postup existovat zákonný podklad v § 31 odst. 2 s. ř. s. Věc, o níž se v řízení jedná, by musela být podřaditelná pod jednu z kategorií vyjmenovaných v tomto ustanovení. Městský soud neoznačil, pod jakou „věc“ v § 31 odst. 2 s. ř. s. nynější řízení podřadil. NSS se domnívá, že jedinou v úvahu připadající možností bylo podřazení pod „dávek pěstounské péče“, k čemuž by mohla vést úprava státního příspěvku pro zřizovatele ZDVOP v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí, konkrétně v jeho § 42g a násl. Taková úvaha je však zjevně nesprávná, neboť odporuje textu i systematice zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

[16] Zákon o sociálně-právní ochraně dětí totiž v § 47e vymezuje okruh dávek pěstounské péče jejich taxativním výčtem: *Dávkami pěstounské péče jsou a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte, b) odměna pěstouna, c) příspěvek při převzetí dítěte, d) příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla, e) příspěvek při ukončení pěstounské péče.* Státní příspěvek pro zřizovatele ZDVOP v tomto výčtu nefiguruje.

[17] To je ostatně logické už proto, že nejde o dávku jakkoli navázanou na pěstounskou péči jakožto formu náhradní rodinné péče. Jak plyne z § 42g odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, státní příspěvek pro zřizovatele ZDVOP je dávkou, jíž stát nahrazuje náklady pobytu dítěte v ZDVOP jako zařízení sociálně-právní ochrany dětí, poskytujícímu ochranu a pomoc ohroženému dítěti [§ 39 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 42 odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí], a to subjektu, který toto zařízení zřizuje. Jediné, co pěstounské dávky a tento příspěvek spojuje, je skutečnost, že jsou upraveny ve stejném zákoně. To však pro podřízení § 31 odst. 2 s. ř. s. nepochybně nepostačuje. Není ani žádný zvláštní zákon, který by příslušnost specializovaného samosoudce v této věci stanovil nad rámec § 31 odst. 2 s. ř. s. Řízení před městským soudem proto mělo správně proběhnout v obsazení specializovaným senátem, v souladu s výchozím pravidlem uvedeným v § 31 odst. 1 s. ř. s. Takto ostatně městský soud postupoval v jiných řízeních, viz jeho rozsudky ze dne 3. 4. 2019, č. j. 10 Ad 18/2015 - 32 (nenapaden kasační stížností), nebo ze dne 20. 7. 2020, č. j. 14 Ad 14/2019 - 31 (kasační stížnost NSS zamítl rozsudkem ze dne 1. 2. 2021, č. j. 2 Ads 273/2020 - 46, č. 4151/2021 Sb. NSS).

[18] Rozhodoval-li místo senátu ve věci samosoudce, jedná se o rozhodování soudu v nesprávném obsazení zakládající zmatečnost řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. (viz rozsudky NSS ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 5/2003 - 32, ze dne 27. 1. 2011, č. j. 4 Ads 108/2010 - 39, č. 2366/2011 Sb. NSS, nebo rozsudek rozšířeného senátu č. j. 6 As 165/2015 - 38), a je dán důvod ke zrušení rozhodnutí, které z takového řízení vzešlo.

[19] Vzhledem k této vadě se NSS nemohl zabývat kasačními námitkami, směřujícími k řešení věci samé. Přezkum závěrů rušeného rozsudku městského soudu by byl předčasný.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud proto rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Městský soud bude povinen o žalobě rozhodnout znovu, a to ve složení senátu odpovídajícím § 31 odst. 1 s. ř. s.

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu